

Hankintaohje

Sisällys

1. Yleistä.....	3
2. Pienhankintojen yleisperiaatteet.....	5
3. Tavarat ja palvelut, alle kulloisenkin voimassa olevan kansallisen hankintarajan	6
3.1. Arvoltaan vähäiset hankinnat; enintään 15 000 €	6
3.2. Hankinnat; 15 000 - 60 000 €	6
3.3. Rakennusurakat; hankinta 15 000 - 150 000 €	6
4. Hankintamenetelmät pienhankinnoissa	8
4.1. Toimittajien kartoittaminen	8
4.2. Vertailuperusteet	8
4.3. Tarjouspyyntö.....	8
4.4. Sopimus / tilaus.....	8
5. Kilpailutusmenetelmät pienhankinnoissa	8
5.1. Avoin menettely	8
5.2. Rajoitettu menettely	9
5.3. Neuvottelumenettely	9
5.4. Puitesopimukset ja puitejärjestelyt	9
6. Suorahankinta	9
7. Muutoksenhaku pienhankinnoissa	10
8. Hankintavaltuudet	10

1. Yleistä

Tätä hankintaohjetta sovelletaan alle kansallisten kynnysarvojen suuruisissa tavara- ja palveluhankinnoissa, joissa ei ole voimassa olevaa kilpailutettua sopimusta tai puitejärjestelyä (sopimustoimittajaa).

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on perusteena käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa.

Hankinnasta päättävä taho vastaa siitä, että hankinnoissa noudatetaan hankintalakia, muuta soveltuvaa lainsäädäntöä, Puolangan kunnan hallintosäätöä sekä tätä hankintaohjetta.

Hallintosäännön mukaisesti viranhaltijoiden hankintapäätökset perustuvat talousarvioon, investointiohjelmaan, kunnanhallituksen hyväksymään hankintaohjeeseen, päätökseen tai hankesuunnitelmaan.

Hankintaan tulee aina olla perusteltu tarve ja talousarviossa varattu määräraha.

Hankintalain mukaan hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen sekä ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen.

Mikäli hankinta toteutetaan osana hanketta, tulee ennen hankinnan käynnistämistä tutustua rahoittajan mahdollisiin ohjeistuksiin hankinnoista (rahoituspäätös). Mikäli rahoittaja on antanut hankkeissa tätä tarkempia ohjeistuksia hankintojen toteuttamiseksi, noudatetaan niitä ensisijaisesti, suhteessa tähän ohjeeseen.

Paikalliset tuotteet ja toimittajat on huomioitava tarjouksia pyydettyäessä. Kiertäviltä kauppiailta tehtävät hankinnat ovat kiellettyjä.

Kansalliset kynnysarvot

Hankintalaki 25 §

Hankinnan laji	Euroa (alv 0%)
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	60 000
Rakennusurakat	150 000
Sosiaali- ja terveyspalvelut	400 000
Muut erityiset palvelut	300 000
Käyttöoikeussopimukset / palvelut, käyttöoikeusurakat	500 000

EU-kynnysarvot

Hankintalaki 26 §

Hankinnan laji	Euroa (alv 0%)
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	221 000
Rakennus- ja käyttöoikeusurakat	5 538 000

Erityisalat

Erityisalojen hankintalaki 13 §

Hankinnan laji	Euroa (alv 0%)
Tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut	443 000
Rakennusurakat	5 538 000
Käyttöoikeussopimukset	5 538 000

Edellä luetellut kynnysarvot ovat tämän hankintaohjeen laatimisen aikaan voimassa olevia arvoja, ja ne tulee tarkistaa aina ennen hankinnan toteuttamista.

2. Pienhankintojen yleisperiaatteet

Pienhankinnoilla tarkoitetaan kansallisen kynnysarvon alittavia hankintoja. Niihin ei sovelleta hankintalakia muutoin kuin hankintaoikaisua koskevilta osin. Pienhankinnoissa ei ole velvollisuutta julkaista hankintailmoitusta hankintaportalissa.

Vaikka pienhankinnoissa ei noudateta hankintalakia, niissä noudatetaan julkisten hankintojen peruseriaatteita, joita ovat: avoimuus, suhteellisuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, suunnitelmallisuus, taloudellisuus ja kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen. Lisäksi tulee noudattaa kunnan muita sisäisiä ohjeistuksia, joita voidaan antaa esimerkiksi talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä.

Arvoltaan vähäisiä hankintoja lukuun ottamatta myös pienhankinnat tulee pääsääntöisesti kilpailuttaa ja markkinoilla olemassa oleva kilpailu tulee hyödyntää mahdollisuuksien mukaan. Pienhankinnat voidaan kilpailuttaa hankintalainsäädäntöä kevyemmällä ja joustavammalla menettelyllä. Kilpailutus toteutetaan voimassa olevan hankintaohjeen mukaisella menettelyllä. Hankintamenettelyn tulee olla läpinäkyvää ja tarjoajia on kohdeltava yhdenvertaisesti. Pienhankinta voidaan poikkeustapauksessa tehdä suoraan ostona tietyltä toimittajalta. Käytetyn hankintamenettelyn eri vaiheet dokumentoidaan asianmukaisesti myös pienhankintoja tehtäessä.

Hankinnat tulee toteuttaa mahdollisimman suunnitelmallisesti ja taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat voi jakaa hankintasopimuksen erillisiin osiin ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Tämä mahdollisuus liittyy hankintalain tavoitteeseen pienten ja keskisuurten yritysten aseman parantamiseksi julkisissa hankinnoissa. Lisäksi on huomioitava mahdollisuus toteuttaa toistuvat pienhankinnat puitejärjestelyillä.

Hankintamenettely voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla joko avoimena hankintamenettelynä, tekemällä hintavertailua esimerkiksi sähköpostikyselyiden avulla, tai rajoitetulla menettelyllä eli lähettämällä kirjallinen tarjouspyyntö suunnatusti potentiaalisille yrityksille. Neuvottelumenettelyä ja suorahankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään silloin, kun tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole hankkeen erityinen laatu tai vähäisyys huomioon ottaen perusteltua esimerkiksi kilpailuttamisesta johtuvien kustannusten tai siihen kuluvan ajan takia.

Hankintaprosessissa voidaan käyttää pienhankintoihin soveltuvaa hankintaportaalia.

Tarjoajien kanssa voidaan tarvittaessa käydä neuvotteluja tasapuolisesti. Olennaista on kuvata menettelyn kulku avoimesti hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Tarjoajan valinnassa noudatetaan tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa kerrottuja vertailuperusteita ja valintakriteereitä. Menettely kannattaa pitää mahdollisimman yksinkertaisena ottaen huomioon mm. hankinnan arvo, laatu ja tunnettu tarjonta.

3. Tavarat ja palvelut, alle kulloisenkin voimassa olevan kansallisen hankintarajan

3.1. Arvoltaan vähäiset hankinnat; enintään 15 000 €

Arvoltaan vähäisiä hankintoja ei tarvitse kilpailuttaa, mutta hankinnoissa tulee varmistaa kustannusten kohtuullisuus, esimerkiksi hintavertailun avulla. Hintavertailua voidaan tarvittaessa tehdä esimerkiksi selvittämällä hintatasoa puhelimitse, sähköpostitse tai verkkokauppojen vertailuna (päivähinnat).

Alle 15 000 euron hankinnoista ei tarvitse tehdä erillistä viranhaltijapäätöstä. Perusteet toimittajan valinnasta tulee kuitenkin dokumentoida.

Hankinnoista vastaava päättää toimialueensa kehityshankkeista, joiden omarahoitusosuus on enintään 15.000 euroa.

3.2. Hankinnat; 15 000 - 60 000 €

Hankinta kilpailutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Kilpailutus tehdään julkaisemalla hankintailmoitus soveltuvassa hankintaportalissa.

Hankinnasta tehdään viranhaltijapäätös. Ratkaisuun tai tehtyyn päätökseen liitetään kuvaus hankintamenettelystä, valittu tarjoaja ja perustelut. Perusteluissa kuvataan tarjousten vertailu. Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään oikaisuvaatimus- ja hankintaoikaisuohjeet.

Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valinta- ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten esimerkiksi toimitusaika ja takuuehdot. Tarjouspyynnössä ilmoitetaan myös tarvittaessa mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä, mikäli hankinnan luonne sitä vaatii. Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika, ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus.

Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyynnössä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate.

3.3. Rakennusurakat; hankinta 15 000 - 150 000 €

Kilpailutus tehdään julkaisemalla hankintailmoitus soveltuvassa hankintaportalissa. Tarjouspyyntö laaditaan mahdollisimman selkeästi ja riittävän yksityiskohtaisesti. Siinä tulee mainita tarjoajan kelpoisuusehdot ja miten ne todennetaan, tarjouksen valinta- ja vertailuperusteet sekä keskeiset hankinnan ehdot kuten esimerkiksi toimitusaika ja takuuehdot. Tarjouspyynnössä ilmoitetaan myös tarvittaessa mahdollisuudesta esittää lisäkysymyksiä, mikäli hankinnan luonne sitä vaatii.

Tarjouksen tekemiselle varataan kohtuullinen ja riittävä aika ottaen huomioon hankinnan kohteen laatu ja laajuus. Tarjousten saapumisen jälkeen on mahdollista käydä neuvotteluja tarjoajien kanssa.

Voittanut tarjous valitaan niillä kriteereillä, jotka tarjouspyynnössä on ilmoitettu. Vaatimusten asettamisessa huomioidaan suhteellisuuden periaate.

Hankinnoista tehdään viranhaltijapäätös. Päätöksessä on kuvaus hankintamenettelystä, perustelut ja valintapäätös. Perusteluissa ilmoitetaan ainakin hylkäämisen perusteet, jos joku tarjous on hylätty, sekä kuvataan tarjousten vertailu. Päätös lähetetään tiedoksi tarjouksen antaneille ja siihen liitetään oikaisuvaatimus- ja hankinto-oikaisuohjeet. Hankinnasta laaditaan kirjallinen sopimus.

Hankinnan tyyppi	Hankinnan ennakoitu arvo € (alv 0%)	Toimenpiteet
Arvoltaan vähäiset hankinnat	alle 15 000 €	Yleistä - Hankinnoissa tulee varmistaa kustannusten kohtuullisuus, esim. hinta-vertailun avulla. Kilpailuttaminen - Vähäarvoinen hankinta, jota ei tarvitse kilpailuttaa. Hankintapäätös - Ei tehdä erillistä viranhaltijapäätöstä. Sopimus/tilaus - Tilaus on sopimus. Tilauksen tiedot on yksilöitävä riittävällä tarkkuudella. - Toimivalta hallintosäännön mukaan.
Hankinnat	15 000 € tai sen ylittävät; alle kulloinkin voimassa olevan kansallisen hankintarajan (-60 000 €)	Kilpailuttaminen - Kilpailuttaminen hankintaportalissa. Hankintapäätös - Tehdään viranhaltijapäätös. - Toimivalta hallintosäännön mukaan. Sopimus/tilaus - Tehdään kirjallinen sopimus/tilaus.
Rakennusurakat	15 000 - 150 000 €	Kilpailuttaminen - Kilpailuttaminen hankintaportalissa. Hankintapäätös - Tehdään viranhaltijapäätös. - Toimivalta hallintosäännön mukaan. Sopimus/tilaus - Tehdään kirjallinen sopimus/tilaus.

4. Hankintamenetelmät pienhankinnoissa

4.1. Toimittajien kartoittaminen

Ennen varsinaisen hankintamenettelyn aloittamista on hyvä kartoittaa potentiaalisia toimittajia. Jos alalla on useita toimittajia / toimijoita, ei kilpailutuksia pidä aina kohdistaa samoille toimittajille, ellei tähän ole vahvoja perusteita.

4.2. Vertailuperusteet

Pienhankinnoissa tavoitellaan yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä, minkä takia kannattaa harkita, minkälaisia ja kuinka paljon laadullisia vertailuperusteita tarjouspyynnössä käyttää. Vaikka pyritään kevyisiin menettelyihin, ei laadullisia seikkoja pidä jättää huomiotta.

Hankinnan luonne ohjaa tarjouspyynnön sisältöä. Siihen tulee kiinnittää riittävästi huomiota, sillä tarjousten vertailussa ei voida käyttää vertailuperusteita, joita ei ole mainittu tarjouspyynnössä. Laatutekijät voi ottaa huomioon myös esimerkiksi siten, että hankinnan minimivaatimustaso määritellään tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä, jolloin hinta voi olla ainoa vertailuperuste.

4.3. Tarjouspyyntö

Tarjouspyynnöt tulee tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti. Kiireellisissä tai yksinkertaisissa hankinnoissa menettely voi olla yksinkertaisempi, mutta mielellään kuitenkin esimerkiksi sähköpostia käyttäen, jolloin tarjouspyyntö ja saadut tarjoukset dokumentoituvat.

4.4. Sopimus / tilaus

Sopimustapaa valittaessa on otettava huomioon hankinnan koko ja laatu sekä tarve varmentaa hankinnan asianmukainen toteutuminen. Tehtyyn tilaukseen on tarvittaessa vaadittava kirjallinen vahvistus, ellei tilaus ole vähäinen tai perustu puitesopimukseen.

5. Kilpailutusmenetelmät pienhankinnoissa

5.1. Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Hankinnasta ilmoitetaan julkisesti. Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika, ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella ja se on perusteltava tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein. Päätöksen perusteena ei voi käyttää valintaperustetta, jota ei ole mainittu tarjouspyynnössä.

5.2. Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrätystä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyydetessä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suoritamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä.

Toimittajien löytämiseksi, julkaistaan rajoitetusta tarjouskilpailusta hankintailmoitus, tarvittaessa hankintaportalissa.

Koska toimittajien valinta perustuu jo hankittuun markkinatietoon, hankkijalla olisi tässä menettelyssä myös oikeus valita ja rajata potentiaalisten toimittajien määrää ainoastaan valitsemiinsa toimittajiin. Rajaamisoikeus perustuu siihen, että tarjousten määrän kasvaessa myös hankintaprosessin välilliset kustannukset kasvavat ja vaikuttavat suoraan kilpailutuksesta saatavissa olevaan hyötyyn.

Rajoitetussa menettelyssä tarjousten sisältöä ja tarjouspyynnön vaatimuksia täsmen-tävä vuoropuhelu (esim. puhelimitse) on myös mahdollista. Tarjoajien tasapuolinen kohtelu ei kuitenkaan saa vaarantua.

Rajoitettua menettelyä käytetään silloin, kun huomiota on kiinnitettävä ehdokkaiden soveltuvuuteen ja kun toimittajan valinta suoritetaan tarjousten kokonaistaloudellisuuden perusteella.

Hankinnan arvosta, luonteesta ja markkinatilanteesta riippuen menettelyn eri vaiheita voidaan painottaa tarpeen mukaan.

5.3. Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä.

Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä esimerkiksi silloin, kun yhtään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen. Neuvottelumenettely ei oikeuta poikkeamaan saatujen tarjousten tasapuolisesta käsittelystä eikä muutoinkaan aidosta kilpailutuksesta.

5.4. Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelyn mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, esimerkiksi suoritemäärät, eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

6. Suorahankinta

Suorahankinta tarkoittaa, että hankinta tehdään kysymättä tarjouksia tai tarjous pyydetään vain yhdeltä toimittajalta. Toimintatapa on pienhankinnoissa mahdollinen, jos hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttaminen on muutoin epätarkoituksenmukaista. Hankinnan vähäisyys on arvioitava sekä hankinnan arvon että luonteen perusteella.

Suorahankinta on mahdollista esimerkiksi silloin, jos tarjouskilpailussa mahdollisesti saavutettavat paremmat hinta- tai muut ehdot eivät ilmeisesti ylitä kilpailun järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Suorahankinta on mahdollista, kun tavaran tai palvelun laatu ja hintataso ovat yleisesti tiedossa tai kun hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kysymyksessä on hyvin poikkeuksellinen kiiretilanne eikä kiire johdu hankintayksiköstä. Suorahankinta voi olla perusteltu myös, kun kyseessä on jo hankittuun kokonaisuuteen liittyvä välttämätön lisätilaus. Lisätilausta ei kuitenkaan saa käyttää keinona hankintojen pilkkomiseen kynnysarvojen kiertämiseksi.

Hankintalain mukaisia suorahankintaperusteita voidaan käyttää apuna sen arvioimisessa, onko suorahankinta mahdollinen. Suorahankinta on aina perusteltava.

Suorahankinnalla ei tarkoiteta tilauksia, joita hankintayksiköt tai niiden alaiset organisaatioon kuuluvat toimivaltaiset viranhaltijat ja työntekijät tekevät kilpailutettujen sopimusten puitteissa. Tilaukset ovat tällöin jo kilpailutettujen sopimusten täytäntöön panemista eivätkä itsenäisiä muutoksenhakukelpoisia päätöksiä.

7. Muutoksenhaku pienhankinnoissa

Pienhankinnoissa sovelletaan hankintalain mukaista hankintaoikaisua. Lisäksi sovellettavaksi tulee kuntalain mukainen muutoksenhaku. Pienhankinnoista tehtyjä päätöksiä ei voi saattaa markkinaoikeuden tutkittavaksi.

Hankintalain tarkoittamien asianosaisten osalta hankintalain hankintaoikaisua koskevat säännökset tulevat erityislainsäädäntöön sisältyvinä sovellettaviksi ensisijaisesti.

Muiden kuin hankintalain tarkoittamien asianosaisten, kuten kuntalaisten osalta, on käytössä ainoastaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimus.

Sekä hankintaoikaisua koskevan vaatimukseen että kuntalain mukaiseen oikaisuvaatimukseen annettuun kunnan viranomaisen päätökseen haetaan muutosta siten, kuin kunnallisvalituksesta on säädetty, valittamalla hallinto-oikeuteen.

8. Hankintavaltuudet

Hallintosäännön perusteella kunnanhallitus delegoi päätösvaltaa hankinnoista seuraavasti:

- Pormestari, hallintojohtaja: hankinnan arvo alle 150 000 euroa (alv 0%)
- Elinkeinopäällikkö: hankinnan arvo alle 50 000 euroa (alv 0%)

Hallintosäännön perusteella lautakunnat ovat delegoineet päätösvaltaa hankinnoista seuraavasti:

- Sivistystoimialan johtaja: lautakunnan päätöksen mukaisesti
- Teknisen toimialan johtaja: lautakunnan päätöksen mukaisesti